

Hoofdstuk 6. Splitsing in tabellen

Multivariate analyses

Het verschil met dit hoofdstuk en de voorgaande hoofdstukken is dat het hier gaat om multivariate analyses in plaats van bivariate analyses. **Bivariaat** houdt in dat er twee variabelen bij betrokken zijn en bij **multivariaat** gaat het om meer dan twee variabelen. Dat kan nodig zijn wanneer je bijvoorbeeld een samenhang vindt tussen twee variabelen, maar door naar een derde variabele te kijken je inzicht kan vergroten. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van een **spurieuze samenhang**. Zo'n schijnsamenhang houdt in dat een eerder gevonden verband verdwijnt wanneer er een controle plaatsvindt door een derde variabele. Daarnaast kan het zo zijn dat je onderzoek gaat naar een derde variabele waardoor het verband juist sterker wordt. Dan is er geen sprake van een schijnverband, maar van **specificatie** van een verband. Als je zo'n verband vindt, dan heb je de interactie met de derde variabele aangetoond. Versluiting is een vorm van specificatie of interactie. Een **versluitend verband** houdt in dat er in eerste instantie geen relatie is tussen twee variabelen, maar als je kijkt naar een derde variabele er een verband zichtbaar wordt.

Uitleg

Er kunnen verschillende associatiematen bij tabelsplitsing gebruikt worden, afhankelijk van het meetniveau. Als er geen goede verklaring is voor een grote samenhang tussen twee variabelen en het is onwaarschijnlijk dat ze elkaar beïnvloeden, dan ga je onderzoek naar een derde variabele. Deze derde variabele kun je opsplitsen, bijvoorbeeld geslacht kan opgesplitst worden in man/vrouw, de variabele temperatuur kun je opdelen in koud/warm, leeftijd kan worden verdeeld in oud/jong, etc. De afzonderlijke tabellen die dan ontstaan heten deeltabellen of **partiële tabellen**, daarmee kun je de associatiemaat uitrekenen. Als blijkt dat er geen samenhang is bij beide deeltabellen, betekent dat de eerder ontdekte samenhang spurieus is. Als de derde variabele wel van invloed MOET zijn, omdat dit de meest logische verklaring is, dan is de derde variabele de **antecedente variabele**. Dit betekent dat de derde variabele vooraf gaat aan de andere twee variabelen. Een andere mogelijkheid is dat de derde variabele C het gevolg is van variabele A en vervolgens variabele B veroorzaakt, hierbij wordt C de **interveniërende variabele** genoemd. Ook kan het nog zo zijn dat de derde variabele bij splitsing, bijvoorbeeld man/vrouw, wel een samenhang aantoont met variabele A & B in het geval van een vrouw en niet bij mannen. Dan is de samenhang na tabelsplitsing meer gespecificeerd.

Berekening in SPSS

Tabelsplitsing is alleen mogelijk bij kruistabellen, dus eerst Analyze → Descriptive Statistics → Crosstabs, daarbij de variabelen in de kolommen en rijen plaatsen. Daarna bij Layer de derde variabele plaatsen. Via Statistic kun je kiezen voor de juiste associatiemaat.

Samenvattend overzicht

Bij multivariate analyses is het mogelijk dat er een schijnsamenhang bestaat die veroorzaakt wordt door een derde variabele, deze wordt antecedent of interveniërend genoemd. Ook kan een derde variabele het verband meer specificeren, dit heet specificatie of interactie. Een versluitend verband is een vorm van specificatie en interactie.